

PARLAMENTNÍ
INSTITUT

POMOC STÁTU OBĚTEM TRESTNÝCH ČINŮ VE VYBRANÝCH STÁTECH

Informační studie č. 5.028

Zpracovala: Mgr. Eva Tetourová

červen 2011

POSLANECKÁ
SNĚMOVNA
PARLAMENTU
ČESKÉ REPUBLIKY

Obsah:

ÚVOD.....	2
BELGIE.....	6
FINSKO.....	8
FRANCIE.....	11
IRSKO.....	14
KANADA.....	16
NĚMECKO.....	21
RUMUNSKO.....	24
SPOJENÉ STÁTY AMERICKÉ.....	27
ŠVÉDSKO.....	28
ŠVÝCARSKO.....	32
ZÁVĚR.....	34
PRAMENY.....	37

ÚVOD

Pomoc obětem trestných činů od státu vychází z principu ochrany práv a oprávněných zájmů osob, které se staly oběťmi trestného činu a v souvislosti s ním utrpěly újmu. Tato pomoc předpokládá vytvoření systému, na základě kterého by stát za splnění určitých podmínek kompenzoval škodu, která těmto osobám vznikla. Ve většině států má však tato pomoc spíše subsidiární charakter. V první řadě by to tedy měl být pachatel trestného činu, kdo nahradí oběti vzniklou škodu a poskytne oběti určitou kompenzaci za to, co jí způsobil. V řadě případů však náhrada škody od pachatele není možná a na jeho místo tak nastupuje stát.

Podmínky pro poskytnutí pomoci obětem trestných činů si každý stát určuje sám. Na úrovni EU byla v dubnu 2004 přijata *směrnice Rady 2004/80/EC o odškodňování obětí trestných činů*, která přináší pravidla týkající se zejména spolupráce mezi orgány členských států při vyřizování žádostí o pomoc. Podle této směrnice by měl ve všech členských státech existovat určitý mechanismus pro odškodnění těchto osob. Zároveň by měl být vytvořen systém spolupráce mezi orgány členských států, který usnadní přístup k odškodnění v případech, kdy byl trestný čin spáchán v jiném členském státě, než je stát obvyklého bydliště oběti. Cílem tohoto opatření je zajistit, aby měly oběti trestných činů v EU právo na spravedlivé a přiměřené odškodnění za újmu, kterou utrpěly, bez ohledu na to, kde byl trestný čin spáchán. Podle čl. 1 směrnice tak platí, že byl-li spáchán násilný trestný čin v jiném členském státě, než má žadatel o odškodnění obvyklé bydliště,

má právo podat svou žádost orgánu v členském státě svého bydliště (*tzv. asistenční orgán*). Toto opatření by mimo jiné mělo zmírnit praktické a jazykové obtíže, které vznikají v přeshraničních situacích. O přiznání odškodnění však již rozhoduje příslušný orgán členského státu, kde byl trestný čin spáchán (*tzv. rozhodující orgán*). Pravidla pro přístup k odškodnění v přeshraničních situacích stanovená v této směrnici fungují na základě platných systémů členských států pro odškodnění obětí násilných trestných činů spáchaných na jejich území. Tyto státy však mohou zavést příznivější ustanovení ve prospěch obětí trestných činů.

V současné době vyvíjí Komise snahy o další posílení práv obětí trestných činů na úrovni celé EU především z hlediska jejich procesního postavení, a to *návrhem směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se zavádí minimální pravidla pro práva, podporu a ochranu obětí trestného činu*¹ či *návrhem nařízení Evropského parlamentu a Rady o vzájemném uznávání ochranných opatření v občanských věcech*.² Ve svém sdělení k posílení práv obětí v EU³ pak Komise avizuje další opatření, která hodlá do budoucna přijmout ve vztahu k některým kategoriím obětí.

Také na poli Rady Evropy byl přijat právní nástroj upravující podmínky pro pomoc obětem trestných činů. Jedná se o *Evropskou úmluvu o odškodňování obětí násilných trestných činů* přijatou ve Štrasburku v roce 1983. Pro Českou republiku vstoupila tato Úmluva v platnost v lednu roku 2001. Úmluva zavazuje smluvní strany, aby přispěly na odškodnění lidem, kteří následkem úmyslného trestného činu utrpěli těžké ublížení na zdraví nebo kteří byli v péči osoby, jež následkem takového činu zemřela. Smluvní státy by měly podle Úmluvy pokrýt alespoň ušlý výdělek, náklady na léčbu a zotavení či na pohřeb zemřelé osoby, včetně výživného pro pozůstalé osoby. Státy by měly rovněž stanovit dolní a horní hranici, v rámci nichž je odškodnění možné, stanovit lhůtu pro podání žádosti a přijmout opatření, která zabezpečí žadatelům dostatek informací o systému odškodňování v dané zemi.⁴

O kompenzaci obětí trestných činů se zmiňuje také *Deklarace OSN o základních principech spravedlnosti pro oběti trestného činu a pro oběti zneužití moci*, která byla přijata Valným shromážděním OSN v roce 1985. Tato Deklarace se zabývá postavením obětí z obecnějšího pohledu než výše zmíněná Úmluva. Jejím cílem je zajistit těmto obětem zlepšení přístupu k trestní

---

¹ KOM(2011) 275 v konečném znění.

² KOM(2011) 276 v konečném znění.

³ KOM(2011) 274 v konečném znění.

⁴ V podrobnostech viz text Úmluvy.

justici a spravedlivému zacházení, k odpovídající kompenzaci a možnosti obdržet pomoc či podporu.

V České republice upravuje problematiku pomoci obětem trestných činů *zákon č. 209/1997 Sb., o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti, ve znění pozdějších předpisů*. Tento zákon stanovuje podmínky, za nichž stát poskytne finanční pomoc osobám, kterým byla v důsledku trestného činu způsobena vážnější újma na zdraví. Také v České republice má tato pomoc spíše subsidiární charakter a náhrada škody se předpokládá v první řadě ze strany pachatele. Pro účely tohoto zákona se obětí rozumí fyzická osoba, které v důsledku trestného činu vznikla škoda na zdraví. Za oběť se však považuje také osoba pozůstalá po oběti, která v důsledku trestného činu zemřela, byla-li rodičem, manželem nebo dítětem zemřelého a současně s ním v době jeho smrti žila v domácnosti, nebo osoba, které zemřelý poskytoval nebo byl povinen poskytovat výživu.⁵

O poskytnutí pomoci rozhoduje Ministerstvo spravedlnosti. Pomoc může být přiznána pouze osobám považovaným za občana České republiky podle § 14a zmíněného zákona, a to za podmínky, že byl trestný čin spáchán na území České republiky. Cizí státní příslušník, který podle výše uvedeného ustanovení není považován za občana České republiky, může požadovat pomoc jako oběť trestného činu spáchaného na území České republiky pouze za podmínek a v rozsahu stanoveném Evropskou úmluvou o odškodňování obětí násilných trestných činů. V případě, že byl trestný čin spáchán v jiném členském státě EU, poskytne Ministerstvo spravedlnosti na základě výše uvedené směrnice potřebnou součinnost k tomu, aby žádost o peněžitou pomoc mohla být v příslušném státě úspěšně vyřízena.

Pomoc je možno poskytnout v případech, kdy újma na zdraví dosáhla takové intenzity, která zpravidla vyvolává dlouhodobé zhoršení sociálních a dalších poměrů poškozeného. Jako určující a rychle zjistitelné hledisko bylo stanoveno bodové ohodnocení bolestného, přičemž stát pomoc neposkytne v případě, že celková výše bodového ohodnocení nedosáhla hranice 100 bodů.⁶ Hodnotu bolestného stanovuje ošetřující lékař na základě *vyhlášky č. 440/2001 Sb., o odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění*. Peněžité pomoci se dále poskytne pouze za podmínky, že vzniklá škoda nebyla oběti plně uhrazena. Přihlíží se také k tomu, zda oběť využila všech zákonných prostředků, aby uplatnila svůj nárok na pachatele. Pomoc spočívá v poskytnutí

---

⁵ § 2 zákona č. 209/1997 Sb., o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti, ve znění pozdějších předpisů.

⁶ § 6 odst. 2 zákona č. 209/1997 Sb., o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti, ve znění pozdějších předpisů.

jednorázové peněžité částky k překlenutí zhoršené sociální situace způsobené oběti trestným činem, nikoli tedy v náhradě skutečně vzniklé škody.⁷

Zákon stanoví okolnosti, za kterých stát peněžitou pomoc neposkytne. Podle § 6 sem patří například případy, kdy oběť nedala souhlas k trestnímu stíhání pachatele trestného činu, je-li tento souhlas podmínkou zahájení trestního stíhání nebo pokračování v něm, nebo neposkytla orgánům činným v trestním řízení potřebnou součinnost zejména tím, že bez zbytečného odkladu nepodala oznámení o trestném činu, v souvislosti s nímž požaduje náhradu škody.

Pomoc se na žádost oběti, které v důsledku trestného činu vznikla škoda na zdraví, poskytne v paušální částce 25 000 Kč nebo ve výši, která představuje oběti prokázanou ztrátu na výděлку a prokázané náklady spojené s léčením, snížené o součet všech částek, které oběť z titulu náhrady škody již obdržela. Ve svém součtu nesmí pomoc přesáhnout částku 150 000 Kč. Osobě pozůstalé pak bude poskytnuta peněžité pomoc vyplacením paušální částky 150 000 Kč. Celková pomoc však nesmí v tomto případě přesáhnout částku 450 000 Kč.⁸ Takto stanovená pomoc může být snížena nebo zcela nepřiznána s ohledem na sociální situaci oběti a s přihlédnutím k tomu, do jaké míry oběť spoluzavinila vznik škody.

Žádost o poskytnutí pomoci lze podat u Ministerstva spravedlnosti do jednoho roku ode dne, kdy se oběť dozvěděla o škodě způsobené trestným činem. Poskytnutá pomoc nemá charakter nenávratné dávky. Oběť, které byla pomoc poskytnuta je povinna odvést do 5 let ode dne, kdy jí byla pomoc poskytnuta, na účet Ministerstva spravedlnosti částku, kterou od státu obdržela. V případě, že stát neuplatní do dvou let po uplynutí lhůty právo na vrácení poskytnuté pomoci, toto právo zaniká. Zákon stanoví rovněž podmínky, za kterých se stát může na základě žádosti oběti vzdát práva na vrácení poskytnuté pomoci.

Zmíněný zákon byl do této doby novelizován celkem třikrát, a to zákonem č. 265/2001 Sb., zákonem č. 204/2006 Sb. reagujícím na přijetí směrnice Rady 2004/80/ES a zákonem č. 41/2009 Sb. reagujícím na přijetí nového trestního zákoníku. Za účelem zlepšení úrovně ochrany obětí trestné činnosti chystá v současné době vláda další návrh na změnu tohoto zákona, který by mohl vycházet z poznatků o zahraničních právních úpravách na poli podpory a pomoci obětem trestné činnosti.

---

⁷ Ministerstvo spravedlnosti: Informace k zákonu č. 209/1997 Sb., o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti. Dostupné z: <http://portal.justice.cz/Justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=2636&d=106382> [30. 5. 2011]

⁸ § 7 odst. 1 zákona č. 209/1997 Sb., o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti, ve znění pozdějších předpisů.

BELGIE

Základ belgické právní úpravy pomoci obětem trestných činů představuje kapitola III., část II. *zákona o fiskálních a jiných opatřeních* z 1. srpna 1985 nazvaná „Pomoc státu obětem úmyslných násilných činů“. Smyslem této právní úpravy je poskytnout náhradu škody obětem těchto činů a jejich právním nástupcům v případě, kdy taková náhrada nemůže být účinně zabezpečena běžnými právními prostředky, zejména tehdy, kdy pachatel není schopen tuto škodu nahradit, nemá trestní odpovědnost nebo je neznámý. Pro tyto účely byl na základě čl. 28 zmíněného zákona zřízen zvláštní Fond, ze kterého je těmto obětem vyplácena finanční kompenzace od státu. Fond dostává prostředky z rozpočtu Ministerstva spravedlnosti. Kromě toho soudce ve věcech trestních současně s výrokem o hlavním trestu za spáchaný trestný čin ukládá povinnost zaplatit poplatek 25 eur⁹, který je poukázán ve prospěch tohoto Fondu.

O poskytnutí pomoci z prostředků Fondu rozhoduje Komise pro pomoc obětem úmyslných násilných činů zřízená čl. 30 zmíněného zákona. Jejím prezidentem a viceprezidenty jsou soudci, jejími členy jsou dále advokáti a státní úředníci I. stupně (při zabezpečení parity jazyků) s tím, že další členy může na základě svého rozhodnutí jmenovat Král. Komise se skládá z komor. Jejich počet určuje Král. Prvé z nich předsedá prezident Komise, ostatním pak její viceprezidenti. Počet viceprezidentů se odvíjí od počtu komor s odečtením té, které předsedá prezident Komise. Stejně tak se od počtu komor odvíjí i počet advokátů a státních úředníků, kteří jsou členy Komise. Členové Komise jsou jmenováni Králem, polovina z nich na návrh ministra financí a polovina na návrh ministra zdravotnictví. Mandát všech členů Komise trvá 6 let s tím, že je obnovitelný, avšak jejich věk nesmí překročit hranici 70 let.¹⁰

V kapitole III., části II. zmíněného zákona nalezneme mimo jiné rovněž podmínky pro poskytnutí kompenzace osobám, které poskytly pomoc oběti násilného úmyslného činu. I pro ně proto přiměřeně platí, co bude uvedeno dále k pomoci obětem úmyslných násilných činů.

Podmínky poskytnutí pomoci

Komise může podle zmíněného zákona poskytnout finanční pomoc osobám, které utrpěly těžkou fyzickou nebo psychickou újmu, jako přímý důsledek úmyslného násilného činu, dále jejich způsobilým dědicům za podmínky, že smrt zesnulé oběti je přímým následkem úmyslného násilného činu nebo osobám, které trvale žily s obětí ve společné domácnosti a v důsledku smrti se

⁹ čl. 29 zákona o fiskálních a jiných opatřeních, ve znění pozdějších předpisů [20. 11. 2010]

¹⁰ čl. 29 zákona o fiskálních a jiných opatřeních, ve znění pozdějších předpisů [20. 11. 2010]

ocitly v těžké sociální situaci. Finanční pomoc může být dále poskytnuta rodičům nezletilé oběti úmyslného násilného činu nebo osobám, které mají nezletilého v péči, způsobilým dědicům oběti, pohřešuje-li se více než jeden rok a její zmizení s největší pravděpodobností souvisí s úmyslným násilným činem nebo osobám které trvale žily s pohřešovaným ve společné domácnosti a v důsledku smrti se ocitly v těžké sociální situaci.

Osoby vymezené v předchozím odstavci mohou na základě zmíněného zákona podat žádost o pomoc z Fondu jsou-li stranou civilního sporu o náhradu škody a náhradu škody není možné zajistit efektivně jinými prostředky uvedenými v zákoně (např. ze sociálního pojištění, pojistné smlouvy apod.). Další podstatnou podmínkou je, že byl úmyslný násilný čin spáchán na území Belgie. K této podmínce se blíže vyjadřuje čl. 40 uvedeného zákona, který stanoví, že byl-li tento čin spáchán na území jiného členského státu EU a žadatel pobývá na území Belgie, poskytne mu Komise součinnost při vyřizování žádosti u kompetentního orgánu tohoto jiného členského státu. Nastane-li situace opačná, kdy úmyslný násilný čin byl spáchán na území Belgie, avšak žadatel pobývá na území jiného členského státu EU, může žadatel předložit svou žádost Komisi prostřednictvím kompetentního orgánu tohoto jiného státu. Tato právní úprava vychází z již zmíněné směrnice Rady 2004/80/EC.

Zákon dále v čl. 32 stanoví, při jakém druhu škody může být pomoc poskytnuta. Jedná se o případy morální újmy, způsobení částečné či trvalé invalidity, pokrytí nákladů na hospitalizaci a následnou zdravotní péči, ztrátu či snížení příjmů související s dočasnou nebo trvalou pracovní neschopností, ztížení pracovního uplatnění atd. U osob, které mohou žádat o poskytnutí pomoci v případě smrti oběti, spočívá škoda zejména ve ztrátě poskytovaného výživného.

Pomoc je poskytována v případě, že výše škody přesahuje částku 500 eur. Poskytnutá pomoc nesmí být vyšší než 62 000 eur.¹¹

Procedurální otázky poskytnutí pomoci

Výše uvedený zákon v čl. 34 stanoví formální náležitosti žádosti o poskytnutí pomoci z Fondu pro oběti úmyslných násilných činů a vyjmenovává přílohy, které je nezbytné podat společně se žádostí. K žádosti se mimo jiné přikládá kopie rozsudku vydaného v trestním řízení ve věci, popř. rozhodnutí civilního soudu o náhradě škody. Komise však může rozhodnout o poskytnutí pomoci i v případě, že pachatel činu nemůže být trestně stíhán nebo je neznámý a o náhradě škody nebylo zahájeno řízení před civilním soudem.

---

¹¹ čl. 33 zákona o fiskálních a jiných opatřeních, ve znění pozdějších předpisů [21. 11. 2010]

Komise může v případě nutnosti provést dokazování, vyžádat si soudní a vyšetřovací spisy daného případu či znalecké posudky týkající se zdravotního stavu oběti, provést výslech svědků atd. Výsledkem jejího šetření je podrobná zpráva dokumentující všechny zjištěné skutečnosti.

O poskytnutí pomoci rozhoduje Komise vydáním odůvodněného rozhodnutí. Jestliže s ním oprávněný nesouhlasí, může na základě písemné žádosti požádat o vyslechnutí, považuje-li to za nezbytné. K zákonnosti daného rozhodnutí se může vyjádřit také ministr spravedlnosti či pověřený zástupce. Zákon upravuje rovněž možnost se za určitých podmínek ve stanovené lhůtě odvolat ke Státní radě. Podrobnější podmínky k řízení před Komisí může stanovit Král.

O výši pomoci z Fondu pro oběti úmyslných násilných činů rozhoduje Komise. Přihlédne při tom zejména k chování žadatele a jeho případnému podílu na vzniklé újmě, ke vztahu žadatele k osobám, které spáchaly daný čin, ale i k finanční situaci žadatele. V neodkladných případech může Komise na základě čl. 36 rozhodnout o poskytnutí provizorní pomoci oběti nebo jejím právním nástupcům. Zákon stanoví podmínky pro poskytnutí takové pomoci a její maximální výši 15 000 eur.¹² V případě dodatečného navýšení škody, může navíc Komise na základě čl. 37 poskytnout dodatečnou pomoc. Její výše však podle tohoto článku nesmí přesáhnout limit 62 000 eur.

Přidělená pomoc je vyplácena ministrem spravedlnosti z prostředků výše zmíněného Fondu. V čl. 39 pak zákon upravuje postup při navrácení poskytnuté pomoci v případech, kdy náhrada škody byla dodatečně poskytnuta zcela nebo z části jiným způsobem.

Zvláštní postup při poskytnutí pomoci

Na obecnou úpravu popsanou výše v kapitole III. zmíněného zákona navazuje část III., která vymezuje podmínky a postup při poskytování speciálního odškodného z výše uvedeného Fondu příslušníkům policie a bezpečnostních sborů, kteří v rámci výkonu své profese utrpěli vážnou fyzickou újmu.

FINSKO

Ve Finsku má oběť trestného činu silné právní postavení. V trestním řízení má oběť právo vznášet trestní i občanskoprávní nároky na základě spáchaného trestného činu. V praxi je tohoto práva poměrně hojně využíváno. Ve většině případů však oběť přenechá trestní stíhání státnímu zástupci. Totéž platí i pro delikty stíhané pouze na návrh oběti, u nichž nelze proti jejich pachateli

---

¹² čl. 36 zákona o fiskálních a jiných opatřeních, ve znění pozdějších předpisů [22. 11. 2010]

vznést obvinění bez souhlasu oběti. Žádá-li navrhovatel zahájení trestního stíhání za takovýto delikt, státní zástupce je povinen vznést obvinění s výjimkou situace, kdy důkaz podporující trestní stíhání je natolik slabý, že by stíhání nebylo důvodné.

Finsko, jako jedna z prvních zemí v Evropě, přijala *zákon č. 935/1973, o kompenzaci oběti trestného činu*, podle něhož mají poškození právo obdržet od státu finanční kompenzaci, stanou-li se oběťmi trestného činu.¹³

Podmínky poskytnutí pomoci

Zákon o kompenzaci oběti trestného činu se dotýká újmy způsobené v důsledku trestného činu spáchaného ve Finsku, bez ohledu na národnost oběti nebo pachatele, pokud existuje byť sebemenší souvislost mezi utrpěnou škodou a Finskem. V případě, že oběť i pachatel trestného činu pobývali v době útoku na území Finska pouze přechodně a krátce a nemají trvalý pobyt na území žádného členského státu EU, bude kompenzace přiznána pouze výjimečně, na základě speciálních důvodů.

Jestliže byl útok spáchán mimo území Finska, odškodněna podle tohoto zákona může být za určitých podmínek pouze osobní újma a způsobená bolest. Jedním z předpokladů je, že měla oběť v době spáchání trestného činu trvalé bydliště ve Finsku a v zahraničí pobývala z pracovních, studijních či obdobných důvodů. Náhrada škody může být vyplacena také v jiných odůvodněných případech, avšak závisí na volném uvážení soudu.

Kompenzace osobní újmy

Finský zákon o kompenzaci oběti trestného činu je jedním z nejúplnějších zákonů tohoto druhu na světě. Pokrývá všechny druhy osobní újmy způsobené oběti spácháním jakéhokoliv trestného činu s výjimkou dopravních nehod, pro které platí speciální právní úprava. Osoby, které utrpěly takovouto osobní újmu, mají právo na to, aby jim v rámci kompenzace byly hrazeny výdaje za lékařské ošetření a následnou zdravotní péči, bolestné, invaliditu a jiný handicap, pracovní neschopnost, ztrátu výživného, a všechny poničené oděvní součástky, např. za brýle zničené v souvislosti s utrpěným zraněním. Zaměstnavatel zraněné osoby má navíc právo na kompenzaci mzdy vyplácené oběti po dobu její pracovní neschopnosti.

---

¹³ Neoficiální překlad tohoto zákona dostupný z: <http://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/1973/en19730935.pdf>.

V případě, že oběť zemře, upravuje zákon jednotlivé kategorie osob, které budou mít za určitých podmínek nárok na kompenzaci. Jedná se o kompenzaci nákladů na převzetí péče o děti či jinou osobu, na náklady pohřbu či bolestné, které je vypláceno osobám velmi blízkým za utrpení způsobené ztrátou milovaného člověka. Tyto osoby jsou obecně chápány jako manželé či nezletilé děti ve vztahu ke svým rodičům.

Kompenzace majetkové újmy

Zákon o kompenzaci oběti trestného činu se rovněž dotýká majetkové škody způsobené osobou nacházející se v kterémkoliv ústavním zařízení následkem spáchání kriminálního deliktu, užití omamných látek, mentální poruchy, intoxikace či jiného důvodu. Podmínkou je, že tato škoda byla způsobena na útěku či mimo dohled odborných pracovníků. Při stanovení výše odškodného je podle zmíněného zákona nutné přihlížet ke všem okolnostem daného případu, věku delikventa, závažnosti jeho poruchy či jinému handicapu.

Kompenzace soudních výloh

Dalším druhem kompenzace, na který má oběť trestného činu podle zákona nárok, je kompenzace soudních výloh v případě, že je mu v příslušném řízení přiznána kompenzace osobní či majetkové újmy. Oběti trestného činu se tak kompenzují veškeré náklady, které musela vynaložit za účelem vymožení náhrady škody.

Procedurální otázky poskytnutí pomoci

Kompenzace jsou vypláceny Státní pokladnou, která o jejich přiznání také rozhoduje. Ministerstvo spravedlnosti může zřídit speciální výbor, který se bude zabývat hlavními otázkami poskytování kompenzací. Oběť trestného činu může požádat o kompenzaci do tří let od finálního soudního rozhodnutí ve věci, nejpozději však do deseti let od spáchání trestného činu a ve výjimečných případech i poté.¹⁴ K žádosti o kompenzaci je třeba přiložit důkazy, které spolehlivě prokáží spáchání trestného činu a vznik osobní či majetkové újmy v jeho důsledku, a ostatní dokumenty, které mohou mít vliv na určení výše kompenzace. Na základě výše zmíněného zákona může Státní pokladna rozhodnout o kompenzaci, aniž by se oběť trestného činu nejdříve pokusila o vymožení náhrady škody na pachateli trestného činu. Obvykle však s rozhodnutím čeká do doby,

---

¹⁴ § 15 zákona č. 935/1973, o kompenzaci oběti trestného činu, ve znění pozdějších předpisů [23. 11. 2010]

než soud prvního stupně rozhodne o právu žadatele na získání kompenzace od osoby, která újmu způsobila. Nebyl-li podle tohoto zákona pachatel obviněn do šesti měsíců ode dne, kdy se policie o spáchání trestného činu dozvěděla, Státní pokladna ve věci rozhodne podle svého uvážení.

Rozhodnutí, která učiní Státní pokladna jsou přezkoumatelná soudem. Je-li finální rozhodnutí o přiznání kompenzace založeno na chybných či nedostatečných podkladech nebo je nezákonné, soud ho může svým rozhodnutím zrušit a obnovit řízení za účelem opakovaného posouzení situace.

Při stanovení výše náhrady škody se Státní pokladna řídí jednotnými kritérii s přihlédnutím k okolnostem konkrétního případu. Pro náhradu škod souvisejících s bolestí a utrpením, invaliditou, postižením či jiným handicapem jsou Státní pokladně k dispozici orientační tabulky, ve kterých jsou stanoveny jednotlivé úrovně náhrady škody s ohledem na stupeň újmy.¹⁵

V případě, že Státní pokladna rozhodne o přiznání kompenzace žadateli, jeho právo na náhradu škody od pachatele trestného činu přechází podle § 19 zmíněného zákona dnem vydání tohoto rozhodnutí na stát. Ten má nárok vymáhat na pachateli prostředky pouze v té výši, v jaké byly vyplaceny oběti trestného činu v rámci kompenzace. Podmínky pro uplatnění nároku státu na pachateli se budou řídit *zákonem č. 318/1963, o vymáhání finančních pohledávek*. V rámci tohoto řízení jedná jménem státu Státní pokladna. Práva na zpětné vymáhání poskytnuté kompenzace na pachateli trestného činu se může stát vzdát, pokud by bylo nerozumné nebo pokud by se jednalo o zanedbatelnou částku.

FRANCIE

Právní úpravu odškodňování obětí trestných činů ve Francii představuje *zákon č. 589 přijatý v červenci roku 1990*.¹⁶ Tento zákon přinesl kromě jiného změnu francouzského trestního řádu, ale i zákona o pojištění, do nichž byla včleněna některá ustanovení týkající se otázky odškodňování obětí. Právní úpravu této problematiky dnes proto najdeme především v knize IV. *trestního řádu*¹⁷ upravující některé zvláštní druhy řízení.

---

¹⁵ Evropská soudní síť pro občanské a obchodní věci: *Odškodnění obětí trestných činů ve Finsku*. Dostupné z: http://ec.europa.eu/civiljustice/comp_crime_victim/comp_crime_victim_fin_fr.htm podle stavu k 16. 6. 2009 [23. 11. 2010]

¹⁶ Dostupný z: <http://legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT00000532541&fastPos=1&fastReqId=2067282180&categorieLien=cid&oldAction=rechTexte#>.

¹⁷ Code de procédure pénale. Dostupný z: <http://legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000006071154&dateTexte=20110602>.

O poskytnutí kompenzace ve Francii rozhodují speciální Komise pro odškodňování obětí trestných činů, které jsou zřizovány v obvodu každého okresního soudu. Komise je složena ze dvou soudců daného okresního soudu a jednoho přísedícího z řad lidu. Členové Komise a jejich náhradníci jsou ustanovováni na dobu tří let sborem všech soudců příslušného soudu.¹⁸

Podmínky poskytnutí pomoci

Francouzská právní úprava odškodňování obětí trestných činů je založena na principu úplné nápravy škod. Podle čl. 706-3 trestního řádu může být úplná náhrada škody přiznána obětem, které byly vystaveny vážnému ohrožení své osoby či sexuálnímu násilí následkem jednání, které vymezují vybraná ustanovení trestního zákoníku.¹⁹ Zároveň musí být splněna podmínka, že dané protiprávní jednání způsobilo oběti smrt, nebo dočasnou (více jak jeden měsíc) či trvalou pracovní neschopnost. Těmto obětem může být kompenzována například škoda v podobě nákladů na léčení a ušlých příjmů, ale také újma vyplývající z úzkosti a utrpení způsobeného nejbližším pozůstalým, újma vyplývající z dočasné či trvalé pracovní neschopnosti pozůstalých či ze ztráty výživného v souvislosti s úmrtím oběti.²⁰ Uvedené podmínky pro poskytnutí pomoci se nevztahují na oběti teroristických trestných činů, dopravních nehod, nehod při lovu či likvidaci škodlivé zvěře, pro které platí zvláštní pravidla.

Obětem, které byly vystaveny lehčímu ohrožení než v předešlém případě, nebo osobám, které utrpěly škodu na majetku může být přiznáno odškodnění pouze do určité výše.²¹ Podle čl. 706-14 trestního řádu se může jednat například o oběti krádeže, podvodu, zpronevěry či poškození nebo úplného zničení majetku. Předpokladem pro přiznání odškodnění je, že se oběť následkem spáchání trestného činu ocitla v těžké finanční či psychické situaci. Odškodnění v omezené výši podle tohoto ustanovení obdrží také osoba, která sice splňuje podmínky čl. 706-3 trestního řádu, avšak dočasná pracovní neschopnost u této osoby trvala méně než jeden měsíc.

Jak vyplývá z výše uvedeného, o odškodnění může požádat jednak samotná oběť trestného činu a v případě, že oběť následkem tohoto činu zemřela, také nejbližší pozůstalé osoby. Nárok požádat o odškodnění mají podle čl. 706-3 trestního řádu všechny oběti francouzské národnosti,

---

¹⁸ Čl. 706-4 trestního řádu.

¹⁹ Code pénal. Dostupný z:

<http://legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000006070719&dateTexte=20110609>. Jedná se o čl. 222-22 až 222-30, čl. 225-4-1 až 225-4-5 a čl. 227-25 až 227-27 trestního zákoníku.

²⁰ Evropská soudní síť pro občanské a obchodní věci: *Odškodnění obětí trestných činů ve Francii*. Dostupné z: http://ec.europa.eu/civiljustice/comp_crime_victim/comp_crime_victim_fra_fr.htm podle stavu k 23. 10. 2007 [6. 6. 2011]

²¹ Výpočet pro maximální výši odškodnění obsahuje čl. 706-14 trestního řádu.

včetně případů, kdy byl trestný čin spáchán v zahraničí, ale také oběti, které jsou státními příslušníky členského státu EU nebo státu, který s Francií podepsal dohodu o vzájemnosti za podmínky, že byl trestný čin spáchán na francouzském území.

Procedurální otázky poskytnutí pomoci

Žádost o odškodnění musí být podána ve lhůtě tří let od doby, kdy došlo ke spáchání trestného činu, jinak nárok na odškodnění zaniká.²² V případě, že bylo ve věci zahájeno trestní řízení, může být žádost podána nejpozději v roce, který následuje po roce, ve kterém bylo vydáno konečné rozhodnutí ve věci. Tato žádost se podává Komisi pro odškodňování obětí trestných činů prostřednictvím okresního soudu, který je nejbližší místu trvalého bydliště žadatele, případně nejbližší místu, kde byl trestný čin spáchán.

Předložená žádost musí být podložena dokumenty, které spolehlivě prokáží způsobenou škodu, její výši a příčinnou souvislost mezi ní a spácháním trestného činu. Žadatel by měl rovněž předložit veškeré listiny, které souvisejí s oznámením trestného činu policii a případným trestním řízením, které ve věci probíhá. K ověření uvedených skutečností může Komise provést výslech či prověření okolností celého případu, včetně využití práva na sdělení informací, týkajících se finanční a sociální situace osoby, která je za vzniklou škodu odpovědná. Veškeré dotčené orgány veřejné správy mají povinnost poskytnout Komisi potřebnou součinnost. Bylo-li ve věci zahájeno trestní řízení, Komise smí rozhodnout o odškodnění bez toho, aby bylo známo konečné rozhodnutí v dané věci.

O předložené žádosti musí Komise rozhodnout ve lhůtě dvou měsíců od doby, kdy byla podána.²³ V případě, že náhradu škody nepřizná, musí své rozhodnutí řádným způsobem zdůvodnit. Akceptuje-li oběť výši přiznaného odškodnění, její souhlas musí být doručen předsedovi Komise (jeden ze soudců) ke konečnému potvrzení rozhodnutí. V případě, že Komise uzná právo na náhradu škody, avšak oběť nesouhlasí s přiznanou výší odškodnění, řízení před Komisí pokračuje až do nalezení řešení akceptovatelného pro obě strany. Odškodnění je vypláceno speciálním Fondem, zřízeným státem pro tyto účely. V případě, že je pachatel trestného činu znám, má stát právo na náhradu odškodnění vyplaceného oběti.

Pro přiznání odškodnění Komisí není třeba se nejprve pokusit získat odškodnění na pachateli trestného činu. Bude-li však Komisí zjištěno, že měla oběť určitý podíl na vzniklé škodě, její výše může být snížena, případně zcela odejmuta.

---

²² Čl. 706-5 trestního řádu.

Co se týče poskytnutí právní pomoci obětem, které žádají o odškodnění, francouzská právní úprava předpokládá její přidělení pouze obětem závažných trestných činů podle čl. 706-3 trestního řádu. V ostatních případech podléhá bezplatná právní pomoc podmínkám nepříznivé finanční situace oběti a oprávněnosti podané žádosti.²⁴

IRSKO

Odškodnění obětí trestných činů je v irském právním řádu upraveno tzv. *Schématem kompenzace osobní újmy způsobené trestným činem*. Toto Schéma vzniklo v roce 1972 za účelem poskytnutí určitého vodítka, jak mají dané subjekty postupovat v otázce náhrady škody v případě, že se stanou oběťmi trestného činu. Při jeho tvorbě byl kladen důraz zejména na jeho neformálnost, srozumitelnost a přístupnost co největšímu množství lidí, aby v případě, že budou žádat o kompenzaci, nepotřebovali právní pomoc. Toto Schéma je díky své jednoduchosti poměrně stručné, a proto je v některých případech nezbytné nahlédnout do souvisejících právních předpisů. Jedním z nejdůležitějších je *zákon o občanskoprávní odpovědnosti* z roku 1961, který představuje významnou pomůcku zejména při interpretaci jednotlivých pojmů.

Vedle tohoto schématu bylo vypracováno ještě speciální schéma, týkající se vězeňských dozorců. To je z velké části shodné se schématem zmíněným výše, s tím rozdílem, že umožňuje poskytnutí kompenzace v širším okruhu případů, tedy například i za bolest a utrpení způsobené v souvislosti se spácháním trestného činu.

K realizaci zmíněných Schémat byl v roce 1974 zřízen Tribunál pro kompenzace újmy způsobené trestným činem. Tribunál se skládá z předsedy a šesti dalších členů, kteří jsou jmenováni ministrem spravedlnosti. Každý z těchto členů musí být aktivním advokátem či právníkem. Kromě nich Tribunál zahrnuje úředníky, kteří dohlíží na to, aby každá z podaných žádostí byla podložena řádnou dokumentací a důkazy.

Odškodné je podle Schématu vypláceno z fondů Tribunálu, kterému přiděluje prostředky irský parlament. Tribunál vypracovává jednou ročně podrobnou zprávu o své činnosti, kterou předkládá Ministerstvu spravedlnosti. Tato zpráva včetně závěrečného vyúčtování je následně projednávána oběma komorami irského parlamentu.

---

²³ Čl. 706-5-1 trestního řádu.

Podmínky poskytnutí pomoci

Odškodnění obětí trestných činů v Irsku se ve srovnání s některými jinými evropskými státy vztahuje na podstatně užší okruh osob. Jak už vyplývá z jeho názvu, Schéma se týká pouze odškodnění osobní újmy, která vznikla oběti v souvislosti se spácháním násilného trestného činu, včetně případů úmrtí.

O kompenzaci osobní újmy mohou dle Schématu požádat samotné oběti násilného trestného činu, ale také osoby, které o oběť pečují a vlivem jejího zranění utrpěly značnou finanční ztrátu. V případě, že oběť zemřela následkem zranění, způsobených násilným trestným činem, mají právo na kompenzaci nejbližší rodinní příslušníci oběti, případně osoby, které v souvislosti s úmrtím oběti utrpěly značnou finanční ztrátu. Jestliže oběť nezemřela následkem zranění způsobených násilným trestným činem, mají právo na kompenzaci pouze nejbližší rodinní příslušníci. Podmínky pro odškodnění podle zmíněného Schématu se vztahují také na osoby, které se snažily zachránit lidský život či zabránit spáchání trestného činu. Tento případ se týká zejména příslušníků policie a bezpečnostních sborů, ale i osob, které jim pomáhaly.

O odškodnění podle Schématu lze požádat pouze v případě, že byl násilný trestný čin spáchán na území Irska. Jedná se o náhradu skutečných výdajů a ztrát, které oběti vznikly v důsledku spáchání násilného trestného činu, nebo které utrpěla ve snaze pomoci s cílem zachránit lidský život či zabránit trestnému činu. Schéma se však nevztahuje na případy osobní újmy, která vznikla následkem dopravní nehody, s výjimkou případů, kdy je soud přesvědčen, že se jednalo o záměrný pokus oběť srazit. O kompenzaci osobní újmy nelze žádat také v případě, kdy útočník a oběť v době útoku žili ve společné domácnosti.

Jak je uvedeno výše, irský právní řád umožňuje kompenzovat pouze osobní újmu utrpěnou v důsledku spáchání trestného činu. Od roku 1986 může být navíc oběť odškodněna pouze za reálně vynaložené finanční prostředky související s osobní újmou, nikoli tedy například za bolest či utrpení způsobené trestným činem. Oběť tak může požádat o kompenzaci léčebných a přiměřených cestovních výdajů, výdajů za léky, brýle, protézu, ztráty vzniklé v souvislosti se ztrátou výdělků a podobně. Jedná-li se o zranění s dlouhodobými následky, je možné žádat o kompenzaci odhadované budoucí ztráty výdělků, budoucích léčebných výdajů, výdajů na zvláštní pomůcky a

---

²⁴ Evropská soudní síť pro občanské a obchodní věci: *Odškodnění obětí trestných činů ve Francii*. Dostupné z: http://ec.europa.eu/civiljustice/comp_crime_victim/comp_crime_victim_fra_fr.htm podle stavu k 23. 10. 2007 [6. 6. 2011]

budoucí ztráty výdělečné schopnosti. Aby mohla být kompenzace přiznána, musí celková částka výdajů přesahovat hranici 63,49 eur.²⁵

Procedurální otázky poskytnutí pomoci

Proces rozhodování o poskytnutí pomoci probíhá před Tribunálem, kterému je třeba předložit žádost na předepsaném formuláři do tří měsíců od útoku.²⁶ Žádost je nutné podložit důkazním materiálem o ztrátách oběti. Úplnost předložené dokumentace kontrolují úředníci Tribunálu, kteří mají za úkol zajistit aby žádost obsahovala vše potřebné. Jestliže žádost splňuje veškeré náležitosti, může být předložena k rozhodnutí jednomu z členů Tribunálu. Jestliže je žadatel s rozhodnutím Tribunálu nespokojen, může se podle Schématu proti němu odvolat. Odvolací řízení probíhá formou neveřejného slyšení před třemi členy Tribunálu s vyloučením toho, který o žádosti rozhodoval v první instanci. V rámci tohoto slyšení může proběhnout výslech svědků, oběti i útočnicka. Rozhodnutí v rámci odvolacího řízení je konečné.

Aby mohla být kompenzace přiznána, je třeba, aby byl útok neprodleně po jeho spáchání oznámen policii a aby během řízení žadatel poskytoval Tribunálu přiměřenou součinnost. Kompenzace nebude přiznána, případně bude snížena její výše v případě, že Tribunál dospěje k názoru, že oběť byla dílem nebo zcela za incident odpovědná, či dokonce útok vyprovokovala. Kompenzaci nepřizná nebo sníží také v případě, že chování oběti, její charakter nebo způsob života naznačuje, že vyplacení kompenzace by vzhledem k těmto skutečnostem nebylo účelné.

Při výpočtu výše kompenzace Tribunál postupuje podle předložené dokumentace a na základě údajů v ní uvedených stanoví částku, kterou bude oběť odškodněna. V rámci tohoto procesu musí vzít Tribunál v úvahu, zda byly oběti již vyplaceny finanční prostředky z pojištění či samotným pachatelem trestného činu.

KANADA

Kanadská právní úprava odškodňování obětí trestných činů je charakteristická svou roztržitostí. Kanadský stát je federací tvořenou deseti provinciemi a třemi spolkovými teritorii,

---

²⁵ Evropská soudní síť pro občanské a obchodní věci: *Odškodnění obětí trestných činů v Irsku*. Dostupné z: http://ec.europa.eu/civiljustice/comp_crime_victim/comp_crime_victim_ire_fr.htm podle stavu k 23. 10. 2006 [25. 11. 2010]

²⁶ čl. 21 Schématu kompenzace osobní újmy způsobené trestným činem. Dostupné z: <http://www.inis.gov.ie/en/JELR/Scheme%2011.pdf/Files/Scheme%2011.pdf> [25. 11. 2010]

z nichž prakticky každá územní jednotka má svou vlastní právní úpravu odškodňování, případně tuto problematiku vůbec neupravuje. Jedná se navíc o stát mimoevropský a jeho právní úprava tak není ovlivněna legislativou Evropské unie jako v případě některých jiných států zde popsaných, jejichž postoj k obětem trestných činů je vlivem této okolnosti v řadě otázek podobný.

Jak bylo uvedeno výše, ne všechny federální územní jednotky odškodňování obětí trestných činů umožňují. Kompenzaci aktuálně neposkytují provincie Newfoundland a Labrador a všechna tři teritoria (Northwest territories, Nunavut, Yukon).²⁷ Většina kanadských provincií však počítá s kompenzací obětí trestných činů, některé dokonce za tímto účelem vytváří speciální programy zajišťující obětem finanční asistenci. Pravidla a podmínky při poskytování kompenzace v rámci těchto programů si každá územní jednotka určuje sama. Vlivem toho se mezi právními režimy kompenzací v jednotlivých provinciích objevují značné rozdíly. Smyslem asistenčních programů je reagovat na způsobení škody nevinným obětem a pomoci jim eliminovat finanční zatížení vzniklé v důsledku spáchání trestného činu. Tyto programy jsou v Kanadě pojímány jako poslední možnost, jak dosáhnout kompenzace. Případní žadatelé tak musí nejprve vyčerpat všechny ostatní prostředky, které mají k dispozici, a až poté se mohou obrátit na stát.

Podmínky poskytnutí pomoci

Jak bylo zmíněno výše, podmínky pro poskytnutí pomoci se liší podle jednotlivých provincií. Ve většině provincií je k přiznání kompenzace nutné, aby bylo spáchání trestného činu oznámeno policii, a to do jednoho roku od předmětné události, v některých provinciích do dvou.²⁸ V této lhůtě je zároveň třeba podat žádost o odškodnění. Obecně je také akceptována podmínka, že zranění či smrt byly způsobeny spácháním násilného trestného činu podle trestního zákoníku. Odškodnění by mělo být přiznáno také v případech, kdy bylo zranění či smrt způsobeno při zákonném zadržení nebo při pokusu o zadržení útočnicka či podezřelého a dále při pomoci příslušníkům bezpečnostních sborů při plnění jejich pracovních povinností či při bránění nebo pokusu o zabránění spáchání útoku. O kompenzaci nelze žádat jinde, než v místě, kde došlo k útoku či předmětné události.

---

²⁷ Canadian Resource Centre for Victims of Crime: *Compensation*. Dostupné z: <http://www.crcvc.ca/en/compensation.php> [7. 12. 2010]

²⁸ Canadian Resource Centre for Victims of Crime: *Compensation*. Dostupné z: <http://www.crcvc.ca/en/compensation.php> [7. 12. 2010]

O pomoc mohou ve většině provincií požádat samotné oběti násilného trestného činu, včetně návštěvníků Kanady. V případě, že oběť následkem trestného činu zemřela, mohou o kompenzaci požádat rodinní příslušníci oběti.

Druhy újmy, kterou lze podle kanadského práva kompenzovat se opět liší podle přístupu jednotlivých provincií. V některých oblastech (Manitoba) například není kompenzována bolest a utrpení způsobené v důsledku spáchání trestného činu.²⁹ Z obecného hlediska ale bývá v Kanadě na většině míst přiznáváno odškodné za léčebné výdaje, náklady na rehabilitaci, výdaje za psychologicko-poradenskou pomoc, příjmy ušlé během pracovní neschopnosti, výdaje za pohřeb, administrativní výdaje, případné soudní výlohy či škodu na majetku. Některé provincie poskytují také například finanční pomoc na péči o dítě počaté následkem sexuálního útoku či pomoc rodinným příslušníkům zemřelé oběti, byli-li na ní finančně závislí. Tzv. mimořádná kompenzace bývá v některých provinciích poskytována starším osobám či osobám smrtelně nemocným. Její mimořádnost spočívá v důrazu na zkrácení řízení tak, aby kompenzace mohla být obětí trestného činu vyplacena co nejdříve.

Procedurální otázky poskytnutí pomoci

O poskytnutí pomoci je třeba požádat písemnou formou pomocí speciálního formuláře v místě spáchání trestného činu. Rozhodnutí o přiznání či zamítnutí kompenzace bývají obecně přijata do jednoho až pěti let od podání žádosti.³⁰ Co se týče výše kompenzace, která může být přiznána, liší se nejen podle jednotlivých provincií, ale rovněž podle toho, za jakou újmu je odškodné poskytováno. Konkrétní stanovení výše závisí na rozhodnutí orgánu, který je v dané provincii příslušný k rozhodování o této otázce. Maximální výše přiznaných kompenzací se mohou v jednotlivých provinciích lišit až v řádech desítek tisíc dolarů.³¹ Kompenzace jsou většinou vypláceny ze zdrojů, které tvoří příjmy z uložených pokut a výběru daní.

Alberta

Právní režim kompenzací v provincii Alberta se řídí *zákonem o obětech trestných činů*, který v roce 1997 představil tzv. Program finanční pomoci. V rámci tohoto zákona byl vytvořen

---

²⁹ Canadian Resource Centre for Victims of Crime: *Compensation*. Dostupné z: <http://www.crcvc.ca/en/compensation.php> [7. 12. 2010]

³⁰ Canadian Resource Centre for Victims of Crime: *Compensation*. Dostupné z: <http://www.crcvc.ca/en/compensation.php> [8. 12. 2010]

³¹ Canadian Resource Centre for Victims of Crime: *Compensation*. Dostupné z: <http://www.crcvc.ca/en/compensation.php> [8. 12. 2010]

také speciální Fond pro oběti trestných činů, jehož zdroje tvoří zejména poplatky odváděné v rámci trestního řízení. Program finanční pomoci funguje za účelem poskytnutí jednorázové finanční pomoci obětem, které utrpěly fyzickou či psychickou újmu jako přímý následek násilného trestného činu. Smyslem pomoci je umožnit oběti co nejrychlejší a zároveň co nejefektivnější zotavení.

O finanční pomoc z tohoto Fondu mohou oběti násilného trestného činu požádat za předpokladu, že k útoku došlo na území provincie Alberta. Tento útok musí být v rozumné době po jeho spáchání nahlášen policii. Požádat o odškodné lze do dvou let od doby, kdy k útoku došlo, ve výjimečných případech i později.³² Oběť přitom nemusí čekat na výsledek vyšetřování. V případě, že oběť následkem útoku zemře, o finanční pomoc mohou požádat její rodinní příslušníci. Jestliže útok zapříčinila sama oběť, nemá podle zákona na odškodnění nárok. Oběť nebude odškodněna rovněž v případech dopravních nehod, které mají speciální právní režim.

Jak bylo zmíněno výše, provincie Alberta poskytuje finanční pomoc formou jednorázové částky, která se odvíjí od závažnosti způsobené újmy. Kompenzace v podobě měsíčních příspěvků je poskytována pouze ve výjimečných případech, a to například v případě závažného poranění mozku. Maximální hranice výše poskytnutých kompenzací konkretizuje zmíněný zákon o obětech trestných činů. Program finanční pomoci nepočítá s kompenzací majetkových ztrát, léčebných výdajů, nákladů na pohřeb zemřelé oběti, ztráty výdělku či kompenzací bolesti a utrpení. Chce-li oběť dosáhnout kompenzace za tyto újmy, musí proti útočnickovi podat žalobu na náhradu škody v civilním soudnictví, případně se může domoci odškodnění v soudnictví trestním, bude-li uznáno příslušným soudcem. Pokud soudce uzná nárok oběti na odškodnění, zahrne povinnost odškodnit oběť do svého rozhodnutí o vině a trestu. Smyslem Programu finanční pomoci je tedy spíše poskytnout oběti určitý finanční příspěvek k překlenutí obtížné situace, nežli jí nahradit veškeré výdaje, které jí vznikly v souvislosti s útokem.

O poskytnutí finanční pomoci musí oběť požádat písemnou formou na předepsaném formuláři. Zde je třeba uvést veškeré okolnosti případu, tedy popsat útok, způsobená zranění, či jinou újmu apod. Orgán, který o přiznání pomoci rozhoduje si pak může vyžádat další podklady od policie či příslušných lékařů, případně odborný posudek, který vyhotovuje výbor zřízený speciálně za tímto účelem. Rozhodovací proces průměrně trvá více jak 4 měsíce.³³

---

³² Victims of Violence: Research – Criminal Injury Compensation. Dostupné z: http://www.victimsofviolence.on.ca/rev2/index.php?option=com_content&task=view&id=333&Itemid=23 [8. 12. 2010]

³³ Victims of Violence: Research – Criminal Injury Compensation. Dostupné z: http://www.victimsofviolence.on.ca/rev2/index.php?option=com_content&task=view&id=333&Itemid=23 [8. 12. 2010]

Ontario

Oběti trestných činů spáchaných v provincii Ontario se mohou v otázce kompenzací obracet na tzv. Výbor pro kompenzaci újmy utrpěné v důsledku trestného činu.³⁴ Jedná se o nezávislý orgán Ministerstva spravedlnosti, který byl zřízen v roce 1971 *zákonem o kompenzaci obětí trestných činů*. Výbor je složen z členů jmenovaných vládou, kteří mají speciální odborné znalosti k tomu, aby mohli rozhodovat o těchto otázkách.

Základní podmínkou pro přiznání kompenzace je, že byl násilný trestný čin spáchán na území provincie Ontario. Aby mohla být oběti přiznána kompenzace, musí se jednat o osobu, která utrpěla následkem útoku zranění, případně osobu, která o zraněnou osobu pečuje a tím pádem utrpěla ztrátu příjmů nebo měla velké finanční výdaje v souvislosti se zraněním oběti či její smrtí. O kompenzaci mohou žádat také rodinní příslušníci zemřelé oběti, zemřela-li následkem útoku, nebo osoby, které se zranily, když se snažily zabránit spáchání trestného činu nebo pomáhaly policistovi při zásahu proti útočníkovi.

V Ontariu kompenzace pokrývá poměrně širokou oblast nákladů, které oběti v souvislosti s útokem vznikly. Jedná se o léčebné výdaje, výdaje spojené s pohřbem oběti, náklady na právní zastoupení, cestovní výdaje, kompenzaci bolesti a utrpení, ztráty výdělků či ztráty výživného v případě smrti oběti. V některých případech mohou oběti nebo jejich rodinní příslušníci požádat o kompenzaci mentálního či nervového šoku. Kompenzace nebude oběti přiznána v případě škody na majetku, škody vzniklé v souvislosti s dopravní nehodou, která se řídí speciálním právním předpisem, škody vzniklé z pracovních úrazů, ale také například v případě úzkosti z návštěvy trestních soudů.

Spáchání trestného činu musí být oznámeno policii, avšak odsouzení pachatele není podmínkou pro podání žádosti o kompenzaci. Žádost musí být Výboru podána nejpozději do dvou let od doby, kdy došlo k útoku, ve výjimečných případech i později. Přiznání kompenzace může být zamítnuto v případě, že Výbor nemá k dispozici dostatek důkazů, které by potvrzovaly žadatelova tvrzení, nebo neoznámila-li oběť útok policii nebo s policií nespolupracuje, případně měla-li oběť na trestném činu určitý podíl, nebo jí byla kompenzace již vyplacena v podobě odškodného z jiných zdrojů. V rámci posuzování žádosti vezme Výbor v úvahu stupeň násilí při páchaní trestného činu, vztah mezi žadatelem a případným pachatelem a okolnosti celého útoku.

---

³⁴ Criminal Injuries Compensation Board (CICB)

Žádost se podává Výboru v písemné podobě. Zde je zaevidována do systému a příslušný odborný pracovník přezkoumá, zda obsahuje všechny potřebné informace. Je-li žádost kompletní, může být zařazena do rozvrhu projednávání. Žádost lze vyřídit písemně, ústně i elektronicky. O formě projednávání rozhoduje podle složitosti případu Výbor. Při projednávání žádosti se přezkoumávají veškeré informace v ní uvedené, tedy zda byl žadatel skutečně obětí násilného trestného činu, zda byla újma způsobena tímto činem a zda je výše kompenzace, kterou oběť požaduje, odpovídající. Kompenzace může být v případě jejího přiznání vyplacena formou jednorázové částky nebo formou měsíčně vyplácených částek až do určité výše. Jestliže oběť potřebuje finanční prostředky na léčebné výdaje, může být určitá část vyplacena ještě před rozhodnutím Výboru. Celý proces až do vyplacení kompenzace trvá obvykle okolo dvou let.³⁵ Jestliže oběť s rozhodnutím Výboru nesouhlasí, může podat žádost o nové projednání. Jestliže ani po novém projednání nesouhlasí s výsledkem, může se obrátit na vrchní soud, který přezkoumá postup Výboru z právního hlediska.

NĚMECKO

Právní úpravu odškodňování obětí trestných činů v Německu představuje především *zákon o odškodnění obětí násilných trestných činů (OEG)*³⁶ z roku 1985. Jak vyplývá z jeho názvu, tento zákon se vztahuje pouze na oběti násilných trestných činů. Násilným trestným činem je podle § 1 zmíněného zákona úmyslný protiprávní útok proti oběti, který může představovat mimo jiné i úmyslné podání jedu či dokonce ohrožení osob na životě z pouhé nedbalosti. Tato kategorie může zahrnovat i různá napadení obecně nebezpečnými prostředky, jako například výbuchem trhaviny. Trestné činy, které se nepovažují za násilné napadení osoby, jako vloupání či podvod, se podle tohoto zákona neodškodňují. Uvedený zákon se nevztahuje ani na újmu způsobenou provozem motorových vozidel, pro kterou platí zvláštní právní úprava.

Podmínky poskytnutí pomoci

Předpokladem nároku na odškodnění podle tohoto zákona je, že oběti vznikla fyzická či psychická újma jako následek násilného útoku. To zahrnuje i situace, kdy vznikla oběti újma při útoku na jinou osobu nebo při obraně před napadením. Vznikne-li následkem útoku také škoda

---

³⁵ Victims of Violence: Research – Criminal Injury Compensation. Dostupné z: http://www.victimsofviolence.on.ca/rev2/index.php?option=com_content&task=view&id=333&Itemid=23 [9. 12. 2010]

majetková, odškodnění za ni se neposkytuje. To neplatí v situacích, kdy v souvislosti s újmou na zdraví vznikla škoda například na brýlích, kontaktních čočkách či zubní protéze, jejichž poničení je možné podle tohoto zákona kompenzovat. Pod kompenzací újmy na zdraví pak dále spadají také léčebné výdaje, výdaje za rehabilitaci a další finanční ztráty související s tímto druhem újmy (ušlé příjmy, náklady na domácí léčení, zdravotní pomůcky atd.). Kompenzace bolesti a utrpení, vyvolaných způsobeným zraněním, se podle tohoto zákona neposkytuje.

V případě, že oběť trestného činu následkem útoku zemřela, získávají nárok na odškodnění manželé, děti a ve zvláštních případech také rodiče oběti. Ostatní osoby (rozvedený manžel, prarodiče) mohou získat odškodnění v případě, že jim oběť poskytovala výživné. Tyto osoby mohou požadovat odškodnění na základě *zákona z roku 1955, který byl původně přijat pro odškodnění obětí války (BVG)*³⁷, avšak jeho uplatnění je mnohem širší, jelikož na jeho podpůrné použití odkazují některá ustanovení výše zmíněného zákona.

Stejně jako v případě států popsaných výše lze i v Německu žádat o odškodnění pouze v případě, byl-li násilný trestný čin spáchán v oblasti působnosti tohoto zákona. O odškodnění mohou žádat němečtí státní příslušníci, ale i cizinci, kteří zákonně pobývají na německém území. V plném rozsahu získávají nárok na odškodnění občané členských států EU a občané ostatních států, kde je zaručena reciprocita. V případě ostatních cizinců závisí možnosti odškodnění na délce jejich pobytu v Německu a závažnosti způsobeného zranění.

K tomu, aby mohla oběť požádat o odškodnění, musí trestný čin bezprostředně poté, co se stal, oznámit policii a udělat vše pro to, aby mohl být pachatel stíhán. Od tohoto požadavku lze v určitých případech upustit. Úřady příslušné k posouzení těchto nároků však rozhodují zcela nezávisle na průběhu vyšetřování a jeho výsledcích.

Podle zákona o odškodnění obětí násilných trestných činů žadateli nebude kompenzace přiznána v případě, že si oběť sama zavinila nebo spoluzavinila svá zranění nebo v případě, že by vyplacení kompenzace bylo v rozporu s jejím smyslem z jiných důvodů spočívajících v chování oběti. Nebude přiznána také v případě, že je žadatel zapojen do politických či ozbrojených konfliktů ve svém domovském státě nebo je nějakým způsobem spojen s organizovaným zločinem. Vyplacení kompenzace může být zamítnuto rovněž v případě, kdy žadatel odmítá spolupracovat s vyšetřovacími orgány na objasnění záležitosti, nebo v případě, že bezodkladně neoznámil orgánům činným v trestním řízení spáchání trestného činu.

---

³⁶ Opferentschädigungsgesetz.

Procedurální otázky poskytnutí pomoci

Žádost o kompenzaci se podává úřadům, které jsou příslušné řešit tyto záležitosti v dané spolkové zemi (úřady sociálního zabezpečení). Žádost nevyžaduje žádnou předepsanou formu a není stanovena ani žádná lhůta, během které je třeba žádost podat. Pravidlem však je, že by měla být podána až poté, co bylo spáchání trestného činu oznámeno policii. K žádosti je třeba přiložit všechny potřebné materiály, které prokáží existenci skutečností odůvodňujících nárok žadatele. Žadatel musí také prokázat, že způsobená újma je v příčinné souvislosti s násilným útokem. Procesní otázky ohledně přiznání kompenzace a stanovení její výše se řídí výše zmíněným zákonem pro odškodnění válečných zločinů (BVG).

Nárok vyplývající poškozenému ze zákona o odškodnění obětí násilných činů existuje nezávisle na případných nárocích na náhradu škody vůči viníkovi. O odškodnění lze tedy požádat i v případě, že neprobíhá civilní řízení o náhradu škody. Stát však po vyplacení kompenzace získává regresní nárok na pachateli trestného činu.

V případě, že bude odškodnění žadateli přiznáno, jeho výše bude určena finančními náklady potřebnými k vyléčení a výši ekonomické a zdravotní újmy (ušlé příjmy, invalidita), která byla poškozenému v souvislosti s násilným útokem způsobena. Odškodnění může být vyplaceno jednak jednorázově, nebo ve formě měsíčních plnění. Maximální hranice měsíčních nebo celkových částek určených na odškodnění německý právní řád nestanovuje.

K poskytnutí kompenzace je povinna země, na jejímž území došlo ke způsobení škody. Pokud toto místo nelze zjistit, pak se příslušný úřad určí podle místa bydliště poškozeného a pokud ani to nelze s jistotou zjistit, pak je povinný k odškodnění celý Spolek. Ten také nese okolo 40% výdajů, které vzniknou zemím na nárocích podle tohoto zákona.

Co se týče pomoci obětem trestných činů spáchaných mimo německé území, pro členské státy Evropské unie platí režim výše zmíněné směrnice Rady 2004/80/EC. Německý zákon jde však nad rámec této směrnice. Od roku 2009 totiž v omezeném rozsahu počítá s poskytnutím pomoci také těmto obětem, splňují-li zde vymezené podmínky.

---

³⁷ Bundesversorgungsgesetz.

RUMUNSKO

V Rumunsku je pomoc obětem trestných činů upravena *zákonem č. 211/2004, o některých opatřeních na ochranu obětí trestných činů*.³⁸ Tento zákon zakotvuje některá opatření pro informování obětí trestných činů o jejich právech, stejně jako právo na bezplatnou právní pomoc, psychologické poradenství a poskytnutí finanční kompenzace od státu.

Podmínky poskytnutí pomoci

Jak už bylo uvedeno výše, oběť trestného činu má podle rumunského práva kromě finanční kompenzace od státu také právo na psychologickou pomoc či jiné asistenční služby a na bezplatnou právní pomoc. Pro všechny uvedené druhy pomoci platí podmínka, že byl útok spáchán na území Rumunska. Bezplatná psychologická a právní pomoc může být však poskytnuta také v případě, že byl útok spáchán mimo rumunské území za předpokladu, že je oběť občanem Rumunska, případně cizincem, který na území Rumunska trvale pobývá. V případě poskytnutí bezplatné právní pomoci se zároveň předpokládá, že soudní proces bude probíhat před rumunskými soudy.

Podmínky pro poskytnutí bezplatné psychologické a právní pomoci nalezneme v kapitole III. a IV. zákona o některých opatřeních na ochranu obětí trestných činů. Psychologické poradenství je poskytováno službou pro probaci a ochranu obětí, která je součástí soustavy soudů. Tyto služby jsou poskytovány obětem vybraných trestných činů na jejich žádost a bezplatně po dobu tří měsíců (u obětí mladších 18 let po dobu šesti měsíců).³⁹

Bezplatná právní pomoc je stejně jako psychologická pomoc poskytována na žádost a pouze obětem vybraných trestných činů či jejich blízkým⁴⁰, jejichž průměrný rodinný měsíční příjem přepočtený na osobu nepřesahuje určitou částku odvíjející se od výše minimální mzdy v daném roce. Další podmínkou poskytnutí této pomoci je, že oběť útok oznámila orgánům činným v trestním řízení do 60 dnů od jeho spáchání, případně od chvíle, kdy se její blízký dozvěděl o jeho spáchání v případě, že oběť zemřela.⁴¹

Poslední složkou pomoci od státu je poskytnutí finanční kompenzace obětem, kterým byla způsobena újma na zdraví a majetku. Tento druh pomoci upravuje kapitola V. zákona o některých opatřeních na ochranu obětí trestných činů jako subsidiární, jelikož se vztahuje pouze na případy,

³⁸ Dostupný z: http://anitp.mai.gov.ro/en/docs/legea_211_en.pdf [22. 4. 2011].

³⁹ O které trestné činy se jedná upravuje čl. 8 odst. 2 zákona o některých opatřeních na ochranu obětí trestných činů. Jde např. o oběti pokusu o vraždu, oběti násilí, osoby, kterým byla způsobena těžká újma na zdraví, oběti znásilnění či únosu a další.

⁴⁰ Okruh těchto osob vymezuje čl. 14 odst. 1 zákona o některých opatřeních na ochranu obětí trestných činů.

kdy nelze náhradu vzniklé škody uplatnit vůči pachateli trestného činu. Stejně jako předchozí dvě služby je tato pomoc poskytována na žádost a pouze omezenému okruhu obětí, které vymezuje čl. 21 odst. 1 zmíněného zákona. Jedná se například o oběti pokusu o vraždu, oběti násilí, osoby, kterým byla způsobena těžká újma na zdraví, oběti znásilnění či únosu, jejich partnery, děti či jiné rodinné příslušníky v případě, že útok vyústil ve smrt oběti. Podle čl. 22 odst. 1 tohoto zákona kompenzace nemůže být poskytnuta, jednalo-li se o případ sebeobrany, nebo útok nenaplnil znaky skutkové podstaty trestného činu, dále pak v případě, kdy se ukáže, že je oběť členem organizované zločinecké skupiny či provokatérem celého útoku.

V rámci finanční kompenzace má podle čl. 27 zmíněného zákona oběť nárok na léčebné výdaje, včetně výdajů za hospitalizaci, dále pak náhradu majetkové škody související s útokem (poničený oděv, brýle a jiné osobní věci)⁴² a náhradu ušlých příjmů. V případě, že oběť zemřela, mají její blízcí nárok na náhradu nákladů na pohřeb a finanční podporu na překlenutí situace, která vznikla v souvislosti s úmrtím oběti.

Finanční kompenzace může být stejně jako v případě bezplatné právní pomoci oběti trestného činu poskytnuta pouze za předpokladu, že byl útok oznámen orgánům činným v trestním řízení, a to do 60 dnů od jeho spáchání, případně od chvíle, kdy se blízcí oběti dozvěděli o jeho spáchání v případě, že oběť následkem útoku zemřela.⁴³ Zákon však pro poskytnutí pomoci nevyžaduje podmínku, aby bylo ve věci zahájeno řízení před soudem či vydáno rozhodnutí ve věci samé.

Procedurální otázky poskytnutí pomoci

Základem poskytování pomoci od státu je povinnost informovat oběť o jejích právech a správném postupu v rámci řízení o poskytnutí pomoci, kterou upravuje kapitola II. zákona o některých opatřeních na ochranu obětí trestných činů. Informační povinnost se týká soudců, státních zástupců a policie, kteří mají podle čl. 4 oběť informovat například o zařízeních, která poskytují psychologické poradenství nebo jiné asistenční služby, o jejich právu na bezplatné poskytnutí právní pomoci, včetně kompetentních osob, na které se lze v tomto případě obracet, nebo o podmínkách poskytnutí finanční pomoci od státu a procesních právech oběti v rámci řízení o

---

⁴¹ Čl. 16 zákona o některých opatřeních na ochranu obětí trestných činů [22. 4. 2011].

⁴² Majetková škoda se však podle čl. 27 odst. 2 zákona o některých opatřeních na ochranu obětí trestných činů hradí pouze do určité výše, která se určí způsobem zde uvedeným.

⁴³ Čl. 23 zákona o některých opatřeních na ochranu obětí trestných činů [22. 4. 2011].

něm. V čl. 5 pak zákon předpokládá zřízení bezplatné telefonní linky pro oběti trestných činů, kde by jim tyto informace měly být poskytnuty také.

Žádost o poskytnutí bezplatné psychologické pomoci se podává službě pro probaci a ochranu obětí, která je součástí soudu v místě, kde má oběť bydliště. Tento orgán by měl o žádosti rozhodnout do deseti dnů od data podání.⁴⁴

Žádost o bezplatnou právní pomoc a žádost o finanční kompenzaci od státu se stejně jako v předchozím případě podávají příslušnému soudu v místě bydliště oběti. V rámci každého soudu pak funguje speciální senát, který uvedené žádosti posuzuje. Senát pro finanční kompenzaci obětí trestných činů se skládá z nejméně dvou soudců jmenovaných kolegiem všech soudců na dobu tří let.⁴⁵ O první ze žádostí musí soud rozhodnout do patnácti dnů od data podání.⁴⁶

Co se týče žádosti o poskytnutí finanční kompenzace, zákon rozlišuje situace, kdy je pachatel útoku znám a situace, kdy znám není. V případě že je znám, žádost o finanční kompenzaci musí být podána do jednoho roku od rozhodného okamžiku, kterým může být například pravomocné rozhodnutí o vině a trestu.⁴⁷ Oběť se podle čl. 24 odst. 1 zákona o některých opatřeních na ochranu obětí trestných činů zároveň musí pokusit získat odškodnění od pachatele v rámci trestního řízení. Až v případě, kdy se ukáže, že pachatel je insolventní, nebo zmizel a pojišťovna nemůže dostatečně pokrýt škodu, která oběti vznikla, má oběť nárok na finanční kompenzaci od státu. V případě, že je pachatel útoku neznámý, může být žádost podána až do tří let od spáchání útoku.⁴⁸

Během řízení o přiznání finanční kompenzace je nutná přítomnost státního zástupce. Soudci mohou během řízení vyslyšet svědky, případně si vyžádat předložení listinných a jiných důkazů, které mohou být užitečné k rozhodnutí o žádosti. Proti zamítnutí žádosti je možné se odvolat do patnácti dnů od vyhlášení rozhodnutí. Vytýkat lze však pouze vady právní. V případě přiznání finanční kompenzace je částka vyplácena z rozpočtu Ministerstva spravedlnosti do patnácti dnů od vydání rozhodnutí.⁴⁹

---

⁴⁴ Čl. 10 zákona o některých opatřeních na ochranu obětí trestných činů [26. 4. 2011].

⁴⁵ Čl. 28 zákona o některých opatřeních na ochranu obětí trestných činů [26. 4. 2011].

⁴⁶ Čl. 17 zákona o některých opatřeních na ochranu obětí trestných činů [26. 4. 2011].

⁴⁷ Podrobnější vymezení rozhodného okamžiku upravuje č. 24 odst. 1 zákona o některých opatřeních na ochranu obětí trestných činů.

⁴⁸ Čl. 25 zákona o některých opatřeních na ochranu obětí trestných činů [26. 4. 2011].

⁴⁹ Čl. 33 odst. 2 zákona o některých opatřeních na ochranu obětí trestných činů [26. 4. 2011].

SPOJENÉ STÁTY AMERICKÉ

Ve Spojených státech amerických působí při Ministerstvu spravedlnosti zvláštní úřad - Office of Justice Programs (OJP), v jehož čele stojí náměstek ministra spravedlnosti. Tento úřad řídí činnost sedmi vládních agentur v resortu Ministerstva spravedlnosti, mezi které patří mimo jiné i Úřad pro oběti trestných činů (Office for Victims of Crime – OVC).

Federální Úřad pro oběti trestných činů byl založen v roce 1988 *zákonem o obětech trestných činů (Victims of Crime Act – VOCA)*. Jeho úkolem je zajistit pomoc obětem trestných činů, a to zejména koordinací postojů, politik a praktik na celostátní a národní úrovni. Za tímto účelem je Úřad pověřen spravováním Fondu pro oběti trestných činů (Crime Victims Fund), který byl rovněž založen výše zmíněným zákonem. Z tohoto fondu Úřad poskytuje granty a finanční prostředky na různé programy, jejichž posláním je pomoc a náhrada škody obětem trestných činů a zajištění odpovídajícího postavení v trestním řízení, včetně právní pomoci. Tento Úřad také financuje Národní výzkumné centrum pro oběti, které poskytuje informace obětem trestných činů a jejich právním zástupcům. V rámci Úřadu pak působí specializovaná poradenská pracoviště pro oběti trestných činů a pro osoby, které jsou svědky takových trestných činů.

Finanční prostředky Fondu pro oběti trestných činů pocházejí z velké části z pokut vybraných za přestupky spáchané na území Spojených států amerických. Tyto prostředky jsou pak Úřadem podle potřeby přerozdělovány jednotlivým státům k realizaci různých podpůrných programů⁵⁰ a programů zaměřených na kompenzaci obětí trestných činů.

Podmínky poskytnutí pomoci

Konkrétní podmínky pro poskytnutí určité kompenzace obětem trestných činů si každý stát federace určuje sám. Na celostátní úrovni je regulována pouze otázka, na co lze prostředky z Fondu v rámci kompenzačních programů použít. Pomoc může být podle amerického práva poskytnuta obětem násilných trestných činů, včetně řízení v opilosti či pod vlivem drog a případů domácího násilí. Jejím účelem má být především kompenzace léčebných výdajů, které zahrnují například i psychologické poradenství, dále pak kompenzace příjmů ušlých v souvislosti se zdravotní újmou oběti a náklady na pohřeb, jestliže oběť na následky utrpěných zranění zemřela. Kompenzovány nejsou škody majetkové, s výjimkou protéz, brýlí, kontaktních čoček či zubních náhrad, které spadají pod léčebné výdaje. Předpokladem pro vyplacení kompenzace je, aby oběť spolupracovala při vyšetřování trestného činu a stíhání pachatele.

Jednotlivé státy mohou odškodňovat i oběti, které nejsou občany daného státu, avšak jsou občany americkými. Poskytnutí finanční pomoci musí probíhat za stejných podmínek jako ve vztahu ke svému státnímu občanu. Stejný režim platí pro osoby s trvalým pobytem v některém ze států. Kompenzace nesmí být upřena oběti, která je s pachatelem trestného činu v příbuzenském vztahu, případně s ním sdílí obydlí. Zamítnuta naopak může být osobám, kteří už sami byli odsouzeni za spáchání trestného činu podle federálního práva.

ŠVÉDSKO

Švédská právní úprava odškodňování obětí trestných činů je oproti úpravě v některých jiných evropských státech poměrně podrobná, avšak ne příliš komplexní. *Zákon č. 740/1942, o soudním řízení (Rättegångsbalken - RB)*⁵¹ definuje oběť trestného činu jako osobu, proti níž čin směřoval, ale také jako osobu, která v důsledku tohoto činu utrpěla zranění či škodu.⁵²

Tyto oběti mají ve Švédsku velmi silné postavení a jejich ochrana je zde na prvním místě. Je-li spáchaný čin předmětem stíhání veřejným žalobcem, není na oběti, aby předkládala důkazy nebo vyslyšala svědky. Za určitých okolností však může státní zástupce rozhodnout o nezahájení trestního stíhání. Proti takovému rozhodnutí se oběť může odvolat k nadřízenému státnímu zástupci. Zůstane-li i přesto rozhodnutí v platnosti, může oběť zahájit trestní stíhání sama, avšak bere na sebe riziko, že bude muset uhradit obžalovanému náklady, jestliže proces prohraje. Obdobně se oběť může odvolat proti rozsudku, neodvolá-li se státní zástupce, opět však podstupuje riziko, že bude muset uhradit pachateli náklady odvolacího řízení, pokud proces prohraje.⁵³

Oběť má podle zákona o soudním řízení rovněž právo vznášet v souvislosti s probíhajícím trestním řízením občanskoprávní nároky vzniklé v důsledku spáchání trestného činu a státní zástupce je povinen na její žádost tyto nároky předložit k projednání.⁵⁴ Nelze-li je projednat v rámci trestního řízení, aniž by to vyvolalo obtíže, může soud rozhodnout o tom, že nároky budou projednány samostatně v rámci civilního soudního řízení. O možnosti a předpokladech vznést občanskoprávní nárok v souvislosti s trestním řízením musí být oběť informována již v rámci přípravného řízení. Uloží-li soud rozsudkem obžalovanému uhradit oběti škodu, zašle kopii

---

⁵⁰ Např. projekty krizových center zaměřených na únosy, znásilnění, zneužívání dětí či domácí násilí.

⁵¹ V anglickém znění dostupný z: <http://www.regeringen.se/content/1/c4/15/40/472970fc.pdf> [3. 3. 2011]

⁵² Kapitola 20, část 8 zákona č. 740/1942, o soudním řízení.

⁵³ Kapitola 20 a 31 zákona č. 740/1942, o soudním řízení.

⁵⁴ Kapitola 22 zákona č. 740/1942, o soudním řízení.

rozsudku tzv. veřejnému inkasistovi.⁵⁵ Jestliže si oběť přeje, aby škoda byla vyinkasována, realizuje inkasista tu část rozsudku, která se týká jejího vyplacení.

Dalším prostředkem na ochranu oběti trestného činu je podle švédského práva institut tzv. veřejného obhájce oběti.⁵⁶ Ten je oběti ustanoven v případě, že lze důvodně předpokládat, že oběť potřebuje jeho pomoc, a to za podmínky, že se jedná o trestný čin proti životu, zdraví nebo svobodě, hrozí-li uložení minimálního nepodmíněného trestu odnětí svobody, nebo pokud se jedná o dokonanou loupež nebo o pokus, přípravu nebo spoluúčast na trestném činu loupeže. Jedná-li se o sexuální trestné činy, je oběti veřejný obhájce ustanoven vždy, kdy není zcela evidentní, že oběť takového obhájce nepotřebuje. Úkolem veřejného obhájce je hájit práva oběti a poskytovat jí podporu a pomoc. V návaznosti na to má právo být přítomen u výslechu oběti policejním vyšetřovatelem nebo státním zástupcem. Kromě něj může být oběť při výslechu doprovázena vhodnou osobou, která jí poskytuje potřebnou osobní pomoc, jestliže to nekomplikuje vyšetřování.⁵⁷ Tato osoba je pak společně s veřejným obhájcem předvolána k soudnímu jednání v rámci hlavního líčení. O možnosti ustanovení veřejného obhájce musí být oběť informována již v přípravném řízení.

Odškodňování obětí trestných činů probíhá ve Švédsku na základě *zákona č. 413/1978, o kompenzaci škod způsobených trestným činem*. Na základě tohoto zákona byl zřízen Úřad pro náhrady a podporu obětem trestných činů⁵⁸, spadající pod Ministerstvo spravedlnosti, který o nárocích na náhradu škody rozhoduje. Tento Úřad je zároveň pověřen spravováním státního Fondu na podporu obětem trestných činů⁵⁹, z jehož prostředků je případná náhrada škody vyplácena. Hlavním finančním zdrojem tohoto Fondu jsou podle *zákona č. 419/1994, o Fondu na podporu obětem trestného činu*, povinné příspěvky pachatelů trestných činů, za které hrozí trest odnětí svobody (500 švédských korun)⁶⁰, a dále pokuty ukládané v průběhu trestního řízení. Kromě zmíněného účelu mohou být prostředky Fondu využity na chod neziskových organizací fungujících v oblasti podpory těchto obětí, ale i na vyvíjení jiných soukromých a veřejných aktivit ve prospěch obětí, jako například výzkum, výchovu, vzdělávání či poskytování informací. Činnost Úřadu pro náhrady a podporu obětem trestných činů kontroluje parlamentem pověřený veřejný ochránce práv.

⁵⁵ Zákon č. 893/1990, o podávání informací o rozsudcích týkajících se některých typů trestních případů.

⁵⁶ Zákon č. 609/1988, o poskytování pomoci obětem trestného činu.

⁵⁷ Kapitola 20, část 15 zákona č. 740/1942, o soudním řízení.

⁵⁸ The Crime Victim Compensation and Support Authority

⁵⁹ The Fund for Victims of Crime

⁶⁰ Dostupné z: <http://www.brottsoffermyndigheten.se/default.asp?id=1345> podle stavu k 27. 1. 2011 [4. 3. 2011]

Podmínky poskytnutí pomoci

Poskytnutí pomoci se podle švédského práva vztahuje pouze na oběti trestných činů, které byly spáchány ve Švédsku, případně byly spáchány proti osobám, jež ve Švédsku trvale žijí. Možnost obdržet náhradu škody není omezena pouze na oběti určitých trestných činů a není omezena ani na určitý typ újmy, kterou oběť utrpěla. Kompenzace je ve většině případů vyplácena za fyzická zranění či psychickou újmu, včetně narušení osobní integrity, které oběť utrpěla v důsledku spáchání trestného činu. V obou případech však platí podmínka, že utrpěná újma musí být lékařsky prokazatelná, jinak nemůže být odškodněna. Do kategorie fyzických zranění řadí švédské právo také například poškození oděvů, brýlí či jiných předmětů, které měla poškozená osoba na sobě v okamžiku útoku a které jsou tak rovněž předmětem náhrady. Nárok na kompenzaci vzniká oběti také v případě, že utrpěla újmu v podobě narušení pokojného života, svobody a cti. To může být vyvoláno například pokusem o vraždu a jinými trestnými činy proti životu a zdraví, nebo například znásilněním a jinými sexuálními trestnými činy. Náhrada za materiální škodu a čistě hospodářskou ztrátu je vyplácena pouze v omezené výši, a to například v případě, kdy byl trestný čin spáchán vězněm na útěku.

V případě, že oběť následkem trestného činu zemřela, případně utrpěla zranění vedoucí ke smrti, může být náhrada poskytnuta také osobě zvláště blízké. Náhrada za ztrátu výživného se vyplácí osobám, které mají podle zákona právo na výživné od zesnulého, nebo jsou na něm jinak závislé z hlediska podpory.

O náhradu škody může oběť trestného činu nebo osoba blízká požádat pouze v případě, že bylo spáchání tohoto činu oznámeno státnímu zástupci či policejnímu orgánu, nebo v případě, že žadatel rozumně zdůvodní, proč trestný čin neoznámil. Ve většině případů je před podáním žádosti navíc nutné vyčkat na výsledek policejního šetření.

Možnost obdržet náhradu škody může být ovlivněna také chováním oběti v době spáchání trestného činu. V případě, že poškozená osoba zvýšila svým chováním nebezpečí zranění, ať již úmyslně, nebo z nedbalosti, může být náhrada škody podstatně snížena, případně nemusí být přiznána vůbec.

Procedurální otázky poskytnutí pomoci

Jak bylo již zmíněno výše, o poskytnutí kompenzace rozhoduje Úřad pro náhrady a podporu obětem trestných činů. V případě, že bylo proti pachateli zahájeno trestní řízení, musí být žádost podána do dvou let od nabytí právní moci konečného rozhodnutí ve věci. Jestliže trestní řízení zahájeno nebylo, musí být žádost podána do dvou let od skončení nebo uzavření fáze prověřování. V ostatních případech musí být žádost podána do dvou let od spáchání trestného činu.⁶¹

Rozhodování o kompenzaci probíhá na základě obecných zásad o náhradě škody. Švédská právní úprava nepodmiňuje podání žádosti o kompenzaci zahájením občanskoprávního řízení o náhradu škody proti pachateli. Oběť však musí prokázat, že se pokusila získat odškodnění od pachatele a že ten není schopen škodu nahradit. Jestliže pachatel trestného činu nebyl zjištěn, je nutné předložit alespoň oznámení o spáchání trestného činu, případně lékařské potvrzení.

Výše finanční kompenzace bude Úřadem vypočtena na základě obecného *zákona č. 207/1972, o odpovědnosti za porušení práva*. Podle něj má oběť nárok na výdaje spojené s lékařským ošetřením a zotavením, na náhradu ušlých příjmů a na přiměřenou kompenzaci fyzického a psychického utrpení dočasného (bolest) nebo trvalého charakteru (invalidita, trvalé znetvoření). Oběť má rovněž nárok na kompenzaci jakýchkoli dalších obtíží, které jí vznikly v důsledku způsobeného zranění. Při určení výše odškodnění je třeba vzít v úvahu zda způsobená újma měla ponižující prvky nebo zda mohla vyvolat vážnou obavu o život nebo zdraví. Důležité také je, zda útok směřoval na osobu se zvláštními obtížemi (osoba se nemohla bránit), nebo zda pachatel zneužil stavu závislosti či důvěry oběti nebo svého postavení vůči ní.

Vyplacení finanční kompenzace je ve Švédsku omezeno minimální hranicí, nad kterou se musí stanovená částka pohybovat. Jestliže je celková škoda vyčíslena na částku nižší než 10 švédských korun, nevyplatí se žádná náhrada.⁶² Náhrady za zranění jsou stanoveny formou paušálních plateb a jsou omezeny určitým maximálním limitem, do jehož výše mohou být vyplaceny. Náhrada za narušení nebo za materiální škodu je vyplácena jednorázově a stejně jako náhrada za zranění je omezena určitým maximálním limitem. Tento limit se odvíjí od násobků tzv. základní cenové částky, jejíž výše je stanovována nově na každý kalendářní rok.

---

⁶¹ Evropská soudní síť pro občanské a obchodní věci: *Odškodnění obětí trestných činů ve Švédsku*. Dostupné z: http://ec.europa.eu/civiljustice/comp_crime_victim/comp_crime_victim_swe_cs.htm podle stavu k 22. 9. 2006 [4. 3. 2011]

⁶² Evropská soudní síť pro občanské a obchodní věci: *Odškodnění obětí trestných činů ve Švédsku*. Dostupné z: http://ec.europa.eu/civiljustice/comp_crime_victim/comp_crime_victim_swe_cs.htm podle stavu k 22. 9. 2006 [4. 3. 2011]

Proti rozhodnutím Úřadu pro náhrady a podporu obětem trestných činů se nelze odvolat, mohou být však přezkoumána speciálním kolegiem pověřeným vládou. Členy tohoto kolegia jsou odborníci z různých oblastí práva.

ŠVÝCARSKO

Možnost obdržet pomoc od státu v případě vzniku škody v důsledku spáchání trestného činu je ve švýcarském právním řádu obecně zakotvena již v Ústavě.⁶³ Jedná se o ustanovení čl. 124, které stanoví, že spolek i jednotlivé kantony dbají o to, aby osobám, jejichž fyzická, psychická nebo sexuální integrita byla narušena trestným činem, byla poskytnuta pomoc. Ta by měla být podle tohoto ustanovení poskytnuta rovněž v případě, že se tyto osoby ocitly následkem trestného činu v ekonomicky obtížné situaci. Komplexní právní úprava odškodnění obětí trestných činů je pak obsažena ve *spolkovém zákoně z 23. března 2007 o pomoci obětem trestných činů*.⁶⁴ Tento zákon byl v nedávné době pozměněn v návaznosti na novelizaci švýcarského trestního řádu⁶⁵, která s účinností od 1. ledna 2011 přinesla vypuštění některých ustanovení ze zákona o pomoci obětem trestných činů. Tato ustanovení byla nahrazena odkazem na podpůrné použití *trestního řádu* v částech, které se týkají postavení obětí trestných činů.

Švýcarsko je federativním státem složeným z 26 kantonů. Vzhledem k tomu, že řízení o přiznání odškodnění probíhá na úrovni těchto územních jednotek, je třeba počítat s malými odlišnostmi právní úpravy v rámci jednotlivých kantonů, která však musí být vždy v souladu s právní úpravou na úrovni federální.

Podmínky poskytnutí pomoci

Ustanovení čl. 1 zákona o pomoci obětem trestných činů stanoví, že pomoc se poskytuje osobám, jejichž fyzická, psychická nebo sexuální integrita byla narušena v důsledku spáchání trestného činu. Právo žádat o pomoc má však podle odst. 2 také manžel oběti, její děti, rodiče, ale i jiné osoby, které jsou s obětí spojeny obdobnými vazbami (rodinní příslušníci). Toto právo může oběť či jiná oprávněná osoba uplatnit bez ohledu na to, zda byl zjištěn pachatel trestného činu či nikoli, nebo zda tento čin spáchal úmyslně či z nedbalosti. Poskytnutí pomoci od státu má však

---

⁶³ Švýcarská federální ústava z roku 1999 [8. 4. 2011]

⁶⁴ Dostupný z: http://www.admin.ch/ch/f/rs/c312_5.html [8. 4. 2011]

⁶⁵ Le code de procédure pénale. Dostupný z: http://www.admin.ch/ch/f/rs/c312_0.html [18. 4. 2011]

subsidiární charakter. V případech, kdy je to možné, by se tedy oběť měla pokusit získat náhradu škody přímo od pachatele trestného činu.

Zmíněná pomoc může mít několik forem. V první řadě se může jednat o pomoc poradenskou, a to jednak ve formě okamžitých rad, nebo dlouhodobé konzultační procedury s odborníky, včetně pomoci finanční na pokrytí nezbytných nákladů za tyto služby. Této pomoci může zdarma využít jednak oběť trestného činu, ale i její blízcí v případě, že utrpěli psychickou újmu.⁶⁶ Častější formou pomoci je pak náhrada vzniklé majetkové škody, finanční kompenzace morální újmy nebo například odpuštění administrativních poplatků spjatých s řízením o odškodnění.⁶⁷ Náhrada škody je společně s podmínkami pro kompenzaci morální újmy upravena v kapitole III. zákona o pomoci obětem trestných činů. Podle čl. 19 zmíněného zákona může být poskytnuta jednak náhrada škody vzniklé v souvislosti s úmrtím oběti (např. náklady na pohřeb), ale také škody způsobené oběti v souvislosti s ublížením na zdraví (např. léčebné výdaje, ušlý výdělek atd.). Jiná škoda na majetku se podle tohoto ustanovení nenahrazuje. Co se týče kompenzace újmy morální, ta je podle čl. 22 poskytována pouze v případě újmy vážnějšího charakteru, kterou lze prokázat.

Podmínkou poskytnutí pomoci je, že trestný čin byl spáchán na území Švýcarska, bez ohledu na to, zda je oběť švýcarským občanem či nikoli.⁶⁸ V případě, že byl spáchán mimo švýcarské území, poškozený s bydlištěm ve Švýcarsku či jeho blízcí zde mají nárok pouze na pomoc poradenskou. Náhrada škody či kompenzace morální újmy je v tomto případě vyloučena.

Procedurální otázky poskytnutí pomoci

Žádost o pomoc je podle čl. 25 zákona o pomoci obětem trestných činů třeba podat do pěti let od okamžiku, kdy došlo ke spáchání trestného činu, případně do pěti let od okamžiku, kdy se o spáchání trestného činu dozvěděli příbuzní oběti. Žádost se podává kompetentnímu orgánu v kantonu, kde došlo ke spáchání činu, který na základě údajů v ní obsažených rozhodne o přiznání či nepřiznání pomoci. V případě, že byl trestný čin spáchán na více místech, nebo má účinek na více místech, je podle čl. 26 příslušný kanton, ve kterém bylo nejdříve zahájeno vyšetřování. V případě, že vyšetřování zahájeno nebylo, je příslušný kanton, ve kterém má trvalý pobyt osoba, která oprávněně uplatňuje nárok. V případě, že osoba, která uplatňuje nárok, nemá trvalé bydliště v žádném z kantonů, je příslušným místem kanton, kde byla podána žádost o odškodnění nejdříve.

---

⁶⁶ Podmínky poskytování poradenské pomoci upravuje kapitola II. zákona o pomoci obětem trestných činů.

⁶⁷ V detailech se pak možnosti odškodnění řídí právní úpravou v rámci jednotlivých kantonů.

⁶⁸ čl. 3 zákona o pomoci obětem trestných činů

Každý kanton by měl zároveň stanovit orgán, který bude příslušný přezkoumávat rozhodnutí orgánu, který ve věci rozhodl. Oběť i její příbuzní mají podle švýcarského práva nárok na bezplatné poskytnutí právní pomoci a na odpuštění nákladů řízení.

Co se týče výše poskytované pomoci, náhrada škody může být podle čl. 20 zmíněného zákona poskytnuta maximálně ve výši 120 000 švýcarských franků. Odškodnění se neposkytne v případě, že by výše škody činila méně než 500 švýcarských franků.⁶⁹ Výše kompenzace morální újmy se pak určí podle závažnosti způsobené újmy. V případě, že o kompenzaci žádá sama oběť trestného činu, její výše nesmí podle čl. 23 překročit 70 000 švýcarských franků. V případě, že se jedná o nárok osoby blízké, nesmí výše kompenzace překročit částku 35 000 švýcarských franků.⁷⁰ Výše odškodnění či finanční kompenzace může být podle čl. 27 zmíněného zákona snížena či zcela nevyplacena v případě, že oběť nějakým způsobem přispěla ke spáchání trestného činu.

ZÁVĚR

Máme-li shrnout a porovnat právní úpravu pomoci obětem trestných činů v popsáných státech, je možné nalézt řadu shodných znaků, ale také řadu odlišností. Začneme-li od pramenů právní úpravy, ne všechny státy upravují tuto problematiku formou samostatného zákona (Belgie, Irsko). Speciální právní úpravou naopak disponuje například Německo či Rumunsko, jež mají stejně jako Česká republika samostatný zákon upravující pouze tuto problematiku. Také Švýcarsko upravuje danou oblast formou samostatného právního předpisu. Vzhledem ke svému územnímu členění je však navíc třeba počítat s určitými odlišnostmi na úrovni jednotlivých územních jednotek. Značné rozdíly od kontinentálního právního systému lze spatřovat v případě Kanady a Spojených států amerických, které tuto problematiku upravují pouze rámcově a konkrétní právní úprava je zcela v kompetencích jednotlivých jednotek federace. Například v Kanadě tak existují provincie, které pomoc obětem trestných činů neposkytují vůbec.

Podmínky pro poskytnutí pomoci oběti trestného činu se ve většině případů odvíjí od postavení, které jí právní řád přiznává. Jak vyplývá z předchozího textu, v severských státech (Finsko, Švédsko) má oběť velmi silné postavení a řadu procesních práv, která může uplatnit v průběhu trestního řízení. Také právní úprava pomoci od státu je v těchto zemích o poznání podrobnější a oproti jiným poměrně velkorysá. V řadě popsáných států je pomoc poskytována

---

⁶⁹ čl. 20 odst. 3 zákona o pomoci obětem trestných činů [18. 4. 2011]

pouze v případě, že se daná osoba stala obětí vybraných trestných činů. Ve většině případů se jedná o trestné činy svým charakterem násilné (Belgie, Německo), případně skupinu výslovně vyjmenovaných trestných činů, za které lze finanční kompenzaci požadovat (Rumunsko, Francie). Prakticky ve všech státech má však pomoc od státu spíše subsidiární charakter (výjimkou je například Francie). Oběť by se tedy měla nejprve pokusit získat odškodnění od pachatele trestného činu a až v případě, kdy to není možné, žádat pomoc od státu. Specifický charakter má poskytnutí pomoci od státu v Kanadě. Jejím smyslem není ani tak odškodnění oběti, jako spíše poskytnutí určitého finančního příspěvku na překlenutí obtížné situace, do které se oběť následkem trestného činu dostala.

Jisté odlišnosti mezi podmínkami jednotlivých členských států lze spatřovat také v okruhu oprávněných osob, které mohou o poskytnutí pomoci žádat. Velkorysé jsou v tomto ohledu například Belgie či Irsko, které poskytují kompenzaci širokému okruhu osob. O pomoc tak mohou při splnění ostatních podmínek požádat nejen samotné oběti trestného činu, ale také osoby blízké a další osoby, které se pokusily činu zabránit nebo byly v daném případě jinak nápomocné.

Významné rozdíly pak panují v pohledu jednotlivých států na druh poskytované pomoci a její rozsah. V řadě států není například vůbec možné požadovat odškodnění majetkové újmy, která vznikla v důsledku spáchání trestného činu (Německo, Spojené státy americké). Některé státy pak její odškodnění připouští, avšak většinou pouze v omezeném okruhu případů a v limitované výši (Finsko, Francie, Švédsko, Švýcarsko). Co se týče újmy na zdraví, prakticky ve všech popsanych státech je poskytována kompenzace léčebných výdajů a nákladů na zotavení či výdělku ušlého v průběhu pracovní neschopnosti. V řadě států je rovněž poskytována bezplatná psychologická a poradenská pomoc (Švýcarsko, Rumunsko). V některých případech pak oběť může požádat rovněž o kompenzaci bolesti a utrpení, jež této osobě následkem spáchání trestného činu vznikly (Belgie, Finsko). Ve státech, kde má oběť slabší procesní postavení (Irsko), je v případě osobní újmy většinou poskytována pouze kompenzace reálně vynaložených finančních prostředků a kompenzace bolesti a utrpení tak prakticky nepřichází v úvahu. Stejně tak je tento druh pomoci vyloučen například v Německu.

Pro přiznání finanční pomoci některé státy vyžadují, aby vzniklá škoda překročila určitou finanční částku, kterou vymezují jejich právní předpisy. Tento požadavek vyplývá například z belgické, irské, švédské či švýcarské právní úpravy. Finanční pomoc od státu je ve většině zemí omezena také maximálními limity, které jsou buď stanoveny konkrétní částkou, nebo se

---

⁷⁰ čl. 23 odst. 2 zákona o pomoci obětem trestných činů [18. 4. 2011]

vypočítávají podle zákonem stanoveného vzorce. Výše finanční kompenzace je tak limitována například v Belgii, Švédsku, Švýcarsku či Rumunsku a v určitých případech také ve Francii.

O poskytnutí pomoci rozhodují v řadě států orgány zřízené speciálně k tomuto účelu. Typickým příkladem je Belgie, která zřídila zákonem speciální Komisi, která o poskytování kompenzací rozhoduje, a Fond, ze kterého je přiznaná pomoc následně vyplacena. Speciální orgány, ať už soudního či úředního typu má také například Francie, Irsko, Spojené státy americké, Švédsko či Rumunsko. V některých z nich zastávají tyto orgány i další funkce, jako například poradenskou činnost či informování veřejnosti o možnostech pomoci (Spojené státy americké).

Stanovení výše přiznané pomoci spočívá ve většině popsanych států ve zjištění skutečné škody a výdajů vzniklých v souvislosti se spácháním trestného činu. V případě kompenzace nemajetkové újmy záleží většinou na uvážení orgánu, který ve věci rozhoduje. V některých státech (Finsko) těmto orgánům slouží jako vodítko orientační tabulky, které stanovují, jaká částka je vzhledem ke způsobenému zranění adekvátní.

Prameny

- předchozí verze informační studie z roku 1993 (aktualizace v roce 1999) zpracovaná JUDr. Lenkou Pítrovou, CSc., JUDr. Jindřiškou Syllovou, Csc. a Mgr. Janem Řebřinou
- právní předpisy citované v textu
- Evropská soudní síť pro občanské a obchodní věci: *Odškodnění obětí trestných činů*. Dostupné z: http://ec.europa.eu/civiljustice/comp_crime_victim/comp_crime_victim_gen_cs.htm.

Irsko:

- Department of Justice and Equality. Dostupné z: http://www.inis.gov.ie/en/JELR/Pages/Criminal_Injuries_Compensation_Scheme.

Kanada:

- Canadian Resource Centre for Victims of Crime: *Compensation*. Dostupné z: <http://www.crcvc.ca/en/compensation.php>.
- Victims of violence: *Research – Criminal Injuries Compensation*. Dostupné z: http://www.victimsofviolence.on.ca/rev2/index.php?option=com_content&task=view&id=333&Itemid=23
- Government of Alberta: *Solicitor General and Public Security*. Dostupné z: https://www.solgps.alberta.ca/programs_and_services/victim_services/help_for_victims/Pages/default.aspx.
- Ontario: Criminal Injuries Compensation Board. Dostupné z: <http://www.cicb.gov.on.ca/en/index.htm>.

Německo:

- Federal Ministry of Labour and Social Affairs: *Outline of the German legislation on compensation to victims of violent crime*. Dostupné z: http://www.bmas.de/portal/47044/2010_07_21_victims_criminal_insuries.html.

Rumunsko:

- Traian Dima, Mihai Adrian Hotca: *The Protection of Victims Based on Law nr. 211/2004*: Dostupné z: lexetscientia.univnt.ro/download/142_lesij_js_XIII_2006_art_8.pdf

Spojené státy americké:

- Office of Justice Programs: *Office of Victims of Crime*. Dostupné z: <http://www.ojp.usdoj.gov/ovc/help/index.html>.

- Department of Justice: *Action Center*. Dostupné z:
<http://www.justice.gov/actioncenter/victim.html>.
- The National Center for Victims of Crime: *Get Help Series*. Dostupné z:
http://www.ncvc.org/ncvc/main.aspx?dbID=DB_GetHelp787.

Švédsko:

- Brottsoffermyndigheten: *General information in English*. Dostupné z:
<http://www.brottsoffermyndigheten.se/default.asp?id=1345>.
- Regeringskansliet: *Government Offices of Sweden*. Dostupné z:
<http://www.sweden.gov.se/sb/d/2708/a/15164>.
- Ruth Mannelqvist: *Compensation for Victims in Public Legislation and as a Civil Right*.
Dostupné z: <http://www.scandinavianlaw.se/pdf/50-28.pdf>